

Jessika van der Sluijs blir ny dekan

Fortsatt utveckling av Stockholmsmodellen • Ledningsstrukturen på universitetet förändras

Från årsskiftet får Juridiska fakulteten ny ledning. Jonas Ebbesson slutar som dekan och Jessika van der Sluijs tar över dekanuppdraget.

– Min ambition har varit att utveckla fakulteten som en modern, kosmopolitisk storstad fakultet med hög kompetens, präglad av mångfald och internationella sammanhang. Om jag har kunnat bidra till det är jag nöjd, säger Jonas Ebbesson.

Jonas Ebbesson hade inte varit dekan i mer än nio månader när Högskoleverket (HSV) 2012 underkände Juristprogrammet vid Stockholms universitet på två examensmål och gav utbildningen den samlade bedömningen ”bristande kvalitet” vilket innebar en risk för att fakulteten skulle fråntas sin examensrätt om inte problemen åtgärdades.

– Det kom helt oväntat för oss och vi ägnade en del tid åt att dämpa oron internt och förklara externt i media. Sedan kunde vi ganska snabbt genomföra åtgärder som fick oss på banan igen. Det var aldrig någon tvekan om att vi skulle klara av att korrigera de brister som HSV pekade på, säger Jonas Ebbesson.

Även om han tycker att kritiken var i vissa delar oproportionerlig menar han att HSVs granskning gynnade fakulteten på lång sikt.

– Hade vi istället blivit godkända på marginalen, hade det inte funnits samma förståelse på fakulteten för att vi behövde förbättra oss. Då hade vi troligtvis inte heller haft samma engagemang för att gå vidare med ytterligare förändringar i utbildningen. Och visst är det glädjande att ha gått från att 2012 ha varit landets enda universitet med bedömningen ”bristande kvalitet” på juristexamen till att i höstas, som landets enda universitet, ha rankats av Times Higher Education bland de 50 bästa i världen inom ämnet juridik. Jag är fullt medveten om att högskolerankningar måste tas med en nypa salt; de är ottydliga och inte helt rättvisa. Placeringen kan bero på att vi syns mer internationellt; vi publicerar mer på nätet och vi samarbetar bland annat med Oxford. Det känns likvärdigt ett kvitto på att vi har utvecklats.

Jämställdhet och likabehandling har engagerat Jonas Ebbesson. Juridiska fakulteten var den första fakulteten på universitetet som 2013 på fakultetsnivå tog fram en jämställdhets- och likabehandlingsplan.

– När upproppet #medvilkenrätt skakade om juristvärlden under hösten kändes det bra att ha jobbat aktivt med dessa frågor under flera år. Det utesluter inte att det fortfarande kan förekomma trakasserier eller kränkningar hos oss också, men miljön har blivit bättre. Och förhoppningsvis förstår kolleger och studenter att det inte är accepterat, att de då kan anmäla detta och att frågan tas på allvar.

Vid årsskiftet 2012 fick Stockholms universitet en ny organisation med två områdesnämnder, en för Humanvetenskapliga området (som det nu heter) och en för Naturvetenskapliga området. Många, även Jonas Ebbesson, befäradade inledningsvis att områdena skulle förvandlas till ett slags superfakulteter.

– Jag argumenterade varmt för subsidiaritetsprincipen; bara det som görs bättre på områdesnivå än på fakultetsnivå ska göras där. Jag

Jessika van der Sluijs är ny dekan för Juridiska fakulteten.

tycker att det har blivit en vettig balans och fakulteterna har inte tappat sina identiteter.

Jonas Ebbesson har också trivts med att jobba med de andra fakulteterna.

– Juridiska fakulteten skiljer sig från övriga fakulteter genom att bara ha en institution. Vi jobbade tidigare ganska isolerat. Nu har fakulteterna samarbetat mer och utbytt erfarenheter. Dessutom har jag på det personliga planet tyckt om att jobba fakultetsöverskridande.

Mötena har varit många, men inte tråkiga.

– Jag kommer att sakna flera sociala moment. Det har varit hedrande och kul att leda fakulteten och att jobba för att utveckla något tillsammans. Jag har trivts med att samarbeta med prodekanerna, först Marie Sandström och Jan Rosén, sedan Jessika van der Sluijs och Pål Wrangé. Dessutom har jag haft ett jättebra stöd från fakultetskansliet. Jag har också gillat att vara med och utveckla samarbetet inom Humanvetenskapliga området.

Och nu då?

– Jag vill gärna forska och skriva, och det kommer nya utmaningar. Jag fortsätter dessutom mitt arbete i FN. Däremot ska jag inte sitta i något fakultetsorgan, av hänsyn både till den nya ledningen och mig själv. Men fakultetsledningen vet var jag finns om den vill ha mina råd.

Jessika van der Sluijs är professor i civilrätt med särskild inriktning mot försäkringsrätt. Under det senaste dekanatet har hon varit prodekanus och ordförande för Utbildningsutskottet.

– Som prodekan har jag jobbat med väldigt många olika människor på Juridicum och även på universitetet. Jag har jobbat med kolleger på alla nivåer, från att hantera särskilda frågor på enskilda kurser på Juristprogrammet till att hantera stora strategiska frågor i universitetsledningen. Det har varit roligt och jag förutsätter att kontakterna kommer att vara lika breda som dekan. Det bidrog till att jag tackade ja till uppdraget. Men helt avgörande för att jag skulle tacka ja var stödet från kollegiet, säger Jessika van der Sluijs.

Genom sin roll som prodekan har hon kunnat följa företrädaren Jonas Ebbesson på nära håll, så viss insyn har hon i dekanens uppgifter.

– Men det är svårt att i förväg veta exakt vad det kommer att innebära. Så mycket vet jag att som dekan kommer jag att få ta det yttersta ansvaret i alla frågor som rör fakulteten. I egenskap av ordförande i lärarförslagsnämnden kommer jag att jobba mycket med rekrytering. Nytt för mig blir även att jag kommer att svara för fakultetens remissvar.

Samtidigt som Jessika van der Sluijs kliver på som dekan förändras ledningsstrukturen på universitetet. Fram till nu har Naturvetenskapliga fakultetens dekan också varit vicerektor för Naturvetenskapliga området medan Humanvetenskapliga området, bestående av Juridiska, Samhällsvetenskapliga och Humanistiska fakulteten, har haft en vicerektor som inte är dekan. Från och med årsskiftet blir dekanerna

Jonas Ebbesson

för Samhällsvetenskapliga- och Humanistiska fakulteten per automatik även vice rektorer medan Juridiska fakultetens dekan inte blir det.

– Det är nog oklart för alla vad den här organisationsförändringen kommer att innebära. Trots att jag inte blir vicerektor kommer jag att sitta med i samma beslutsorgan som vicerektorerna. I egenskap av prodekan har jag haft nära kontakt med de Humanistiska och Samhällsvetenskapliga fakulteterna och hela tiden säkrat att jag har fått insyn. I praktiken tror jag inte att det kommer spela så stor roll att jag inte är vicerektor.

Jessika van der Sluijs kommer att fortsätta Jonas Ebbessons arbete med att leda implementeringen av den så kallade Stockholmsmodellen – en reform av Juristprogrammet med syfte att stärka studenternas förmåga till kritiskt tänkande och vetenskapliga förhållningssätt samt förståelse för allmänna och externa perspektiv på juridiken (se Juridicum nr 3 2017).

Stockholmsmodellen ligger Jessika van der Sluijs varmt om hjärtat. Hon utsågs till Årets lärare 2013 och tillsammans med professor Mauro Zamboni skrev hon en artikel i Juridisk Tidskrift (nr 3 2012/2013) innehållande förslag på pedagogisk utveckling av vilka flera har realiserats i Stockholmsmodellen.

Även det påbörjade arbetet med att stärka och internationalisera forskningsmiljön kommer att fortskrida.

– I övrigt är det för tidigt att säga vilka projekt jag kommer att driva. Det är inget jag som dekan ska besluta själv. Det är något som måste vaskas fram i samråd med kollegiet.

Vad som emellertid med säkerhet kommer att hamna på Jessika van der Sluijs bord är kvalitetssäkring av forskarutbildningen samt utformningen av universitetets interna kvalitetssäkringssystem.

Till skillnad från de andra fakulteterna har Juridiska fakulteten bara en institution. Det är på många sätt en fördel tycker Jessika van der Sluijs.

– Vi har unika förutsättningar att kunna jobba tillsammans för att skapa en så bra arbetsplats som möjligt för alla, och med alla menar jag såväl lärare/forskare som den tekniska/administrativa personalen.

Visst kan den speciella organisationsstrukturen ha sina nackdelar också.

– Det kan bli lite rörigt. Det är ibland svårt att veta vem som ska göra vad. Det finns situationer där det är viktigt att hålla isär rollerna, till exempel i granskningssituationer. Men det finns ingen anledning att internbyråkratisera i onödan. Min erfarenhet är att vi är pragmatiska och jag ser fram emot att jobba med mina fantastiska kollegor i tre år till.

Juridikfronten gör front mot Nordfront

Omfattande förundersökning mot nazister • Juriststudent bidrog till anmälan mot NMR

Justitiekanslern (JK) har inlett en förundersökning mot nazistiska Nordiska motståndsrörelsens webbplats Nordfront. Om förundersökningen leder till åtal blir det troligen det mest omfattande rörande hets mot folkgrupp i svensk rättshistoria.

Bakom anmälningen står organisationen Juridikfronten. En av dess medlemmar är Stockholmsstudenten Johan Nordqvist.

Den aktuella anmälan föranleddes av att JK sedan tidigare hade inlett en förundersökning angående ett klistermärke föreställande Adolf Hitler som Nordiska motståndsrörelsen har satt upp på allmän plats. På Nordiska motståndsrörelsens webbplats, Nordfront, finns en kolumn till vilken medlemmar kan rapportera in sina aktiviteter. I kolumnen fanns över 90 artiklar där en bild på klistermärket förekommer.

– Eftersom JK har funnit att det finns anledning att anta att klistermärket skulle vara brottsligt drog vi slutsatsen att det rimligen även måste gälla en bild av samma klistermärke inom ramen av en så kallad kampproport. I och med att Nordfront är propagandaorgan för rörelsen samt att artiklarna där bilderna förekommer finns i en särskild sektion på webbplatsen kan artiklarna inte anses vara objektiv nyhetsrapportering enligt oss på Juridikfronten, förklarar Johan Nordqvist.

Johan Nordqvist och Juridikfronten håller regelbundet koll på Nordfront och granskar i

Johan Nordqvist

princip allt som publiceras. Förutsatt att brottet inte är helt uppenbart läggs stor möda ner på den rättsliga argumentationen i anmälan till JK.

– Det är tämligen sällsynt att JK inleder förundersökning avseende hets mot folkgrupp.

Juridikfronten ligger bakom den överväldigande majoriteten av alla anmälningar som har lett till åtal de senaste åren.

Juridikfronten har funnits i tio år. Under årens lopp har organisationen lyckats få samtliga ansvariga utgivare för Nordfront, och dess föregångare patriot.nu, fällda för hets mot folkgrupp. Juridikfronten har även med framgång drivit processer mot tongivande representanter för andra högerextremistiska rörelser.

I samband med en högtidsstund till minne av Kristallnatten i Stockholms stora synagoga den 9 november i år delade Svenska kommittén mot antisemitism ut 2017 års ELSA-pris till Juridikfronten. De flesta medlemmarna är jurister eller juriststudenter, men även andra deltar i arbetet. Johan Nordqvist blev medlem för två år sedan då han värvades av en annan juriststudent på Stockholms universitet.

– Lagstiftningen rörande hets mot folkgrupp är det inte nödvändigtvis fel på. Men kunskapen hos de rättsvärdande myndigheterna är ofta bristfällig och frågan prioriteras inte tillräckligt. Det finns därför ett uppenbart behov av personer och sammanslutningar i civilsamhället som driver på.

Ytterligare en anmälan mot Nordiska motståndsrörelsen från Juridikfronten inkom så sent som den 10 december. Bevismaterialet utgörs av en dokumentärfilm från norska public service-bolaget NRK som visar hur ett stort an-

tal medlemmar i Nordiska motståndsrörelsen ropar ”hell seger” (en översättning av tyskans ”Sieg Heil”) och gör så kallade Hitlerhälsningar under ett internt möte. Även om Juridikfronten inte arbetar med att kartlägga individer inom den högerextrema miljön är ändå föreningens personkännedom om dessa så god att de har lyckats identifiera flera av personerna på filmen och dessutom kunnat lokalisera platsen för mötet.

Johan Nordqvist tycker att arbetet med Juridikfronten är ett bra komplement till studierna på Juristprogrammet.

– Juridikfronten har varit som en utbildning i sig. Juristprogrammet ger en bred förståelse för juridik i stort medan arbetet i Juridikfronten har gett mig möjlighet att gå in på djupet på ett antal specifika bestämmelser och då särskilt hets mot folkgrupp men även till exempel förtal och uppvigling. Det har även gett mig en bättre uppfattning om hur man behöver arbeta i kontakten med de rättsvärdande myndigheterna för att kunna uppnå resultat.

Hon startade nytt skiljedomsinstitut

Sverige har fått ett nytt skiljedomsinstitut. Bakom initiativet står bland annat doktoranden Linn Bergman vars avhandlingsprojekt har bidragit till utformningen av det nya skiljedomsinstitutet.

– Min och andras forskning visar att parterna upplever att skiljeförfaranden är långsamma och rättsosäkra, säger Linn Bergman, styrelseordförande för INIRES.

Ett skiljeförfarande innebär att parterna i exempelvis en kommersiell tvist utser skiljedomare som löser tvisten utifrån processuella regler som parterna, vanligtvis i förväg, förbundet sig att följa. Skiljeförfarandet sker utan inblandning av allmän domstol och är därför inte offentlig utan privat vilket ofta är en fördel för parterna. Domen kan inte överklagas, endast upphävas om det har begåtts ett grovt fel. En annan fördel är att skiljeförfarandet oftast är snabbare än tvistelösning i allmän domstol. Linn Bergmans forskning och undersökningar från Queen Mary University i London visar emellertid att skiljeförfaranden inte är snabba nog ur parternas perspektiv. Mot bakgrund av detta försöker det nya skiljedomsinstitutet INIRES att bygga bort flaskhalsar i processen.

– Hos oss är det parterna som bestämmer tidplanen istället för skiljedomarna. De skiljedomare som vi tillfrågar får därmed veta tidplanen redan innan de antar uppdraget. Deras kalender kan därför inte påverka tidplanen. Under andra skiljedomsregler startar inte förfarandet förrän skiljedomarnas preliminära arvoden har fastställts och säkerhet för den har betalats in. Den processen kan ta tre till fyra månader. Hos oss hänskjuts målet till skiljedomarna så snart de har utsetts, berättar Linn Bergman.

Enligt Linn Bergman är företagen i händerna på skiljedomare och ombud.

– De flesta bolagsjurister råkar bara ut för ett skiljeförfarande någon enstaka gång under sitt yrkesliv. Därför överlämnar de ofta allt ansvar på advokater och skiljedomare som är mer rutinerade och driver processerna utifrån ett sätt som passar dem.

INIRES har utvecklat ett digitalt ärendehanteringssystem anpassat efter skiljeförfarande – Elinor, uppkallat efter Elinor Ostrom, 2009 års mottagare av Sveriges Riksbanks pris i ekonomisk vetenskap till Alfred Nobels minne. Tanken är att Elinor ska minska den administrativa bördan och lämna mer tid åt de juridiska frågorna. I systemet kan parterna följa ärendets gång, ge in inlagor och bevisning, se vem som ska göra vad när, starta videokonferenser med mera.

I sitt avhandlingsprojekt har Linn Bergman kunnat konstatera att det finns en kultur inom skiljedomsbranschen enligt vilken skiljedomarna inte behöver tillämpa gällande rätt; huvudsaken är att man gör lämplighetsavgöranden.

– Det gäller särskilt i de fall när parterna kommer från olika länder. Svenska skiljedomare skriver ofta luddiga domskäl utan hänvisning till några rättskällor. En förklaring kan vara att det är bekvämare och mindre tidskrävande att göra subjektiva överväganden än att ta reda på vad som är gällande rätt. Med INIRES vill vi ändra på detta och ge företag tillgång till ett skiljeförfarande som både är effektivt och resulterar i domar förenliga med gällande rätt.

Linn Bergman kom tidigt i sitt avhandlingsprojekt i kontakt med Elinor Ostroms forskning, därav namnet på ärendehanteringssystemet. Ostroms forskning handlar bland annat om effektivt resursutnyttjande. Linn Bergman menar att man kan betrakta dem som

jobbar med skiljeförfaranden som en resurs och tillämpa Ostroms metoder för att få till en förändringsprocess i skiljeförfarandet.

– Att skiljedomare inte tillämpar gällande rätt innebär förstås att förfarandet blir rättsosäkert. Det medför att många företag hellre väljer en affärsmässigt ogynnsam förlikning än ett oförutsägbart skiljeförfarande. På INIRES är man därför noga med att poängtera att man tillämpar gällande rätt såvida parterna inte i förväg har kommit överens om något annat.

Linn Bergman

INIRES startade sin verksamhet i september. Än har institutet inte haft några skiljeförfaranden. Hösten har ägnats åt att etablera kontakter och bolla idéer.

– Jag måste säga att feedbacken från de advokater och bolagsjurister vi har varit i kontakt med har varit extremt positiv. Det är en bekräftelse på att mina slutsatser i avhandlingen är riktiga, säger Linn Bergman.

Lärare prisad i USA

Kavot Zillén, doktor i medicinsk rätt och post doktor på Barnrättscentrum, har erhållit Yale University Excellence in Teaching Award. Priset delas ut till framstående lärare vid det amerikanska universitetet för att uppmärksamma att de har fått goda omdömen i studenternas kursutvärderingar samt att de har visat ett engagemang på den kurs de undervisar i. Kavot Zillén är anställd på Stockholms universitet där hon bedriver sin huvudsakliga verksamhet, men hon är även kursansvarig lärare vid Yale's Interdisciplinary Center for Bioethics där hon sedan år 2014 håller en kurs om Comparative Human Rights in Healthcare inom ramen för ett sommarprogram.

Miljonbelopp till forskning i rättsinformatik

Två nydisputerade forskare vid Institutet för rättsinformatik, IRI, har beviljats miljonbelopp för sina forskningsprojekt. Stanley Greenstein deltar i EU-projektet SAYSO (Standardisation of situational Awareness sYstems to Strengthen Operations in civil protection). Projektet syftar till att stärka situationsmedvetenheten i kriser som kräver samordning mellan aktörer i flera olika länder. IRIs huvuduppgift är att bevaka integritets- och avtalsfrågor som uppkommer i projektet. Projektet har en budget på cirka 15 miljoner kronor och ska bedrivas under 2 år. www.sayso-project.eu/

Liane Colonna har fått tre års post doc-finansiering i ett projektet *Privacy-Aware and Acceptable Life-Logging Services* som involverar universiteten i Toronto, Aachen, Alicante, och Stockholm. Den svenska delen finansieras av Forte och omfattar nästan tre miljoner kronor.